

Könyvek Sajószentpéteri István és rokonai könyvtárából

Sajószentpéteri István (1655–1730) hajdúsági lelkész életútját, nyomtatott és kéziratos prédikációit, ehhez idézett olvasmányait már korábban több ízben vizsgáltam, könyvtáranak töredékéről nemrég írtam.¹ Azóta újabb példányok kerültek elő, így a könyvbeszerzés időrendjében haladva közlöm a teljes listát, a korábban ismertetett három kötet adatait csak röviden közölve.

- 1) Stephanus SZEGEDI KIS, *Theologiae sinceræ loci communes*, Basel, haer. Nik. II Episcopus, Konrad von Waldkirch, 1599, 2° (RMK III, 932); coll.: (RMK III, 1082)
Helye: Sárospataki Református Kollégium Nagykönyvtára, jelzete: O 58.
Beszerzés: 1672.

Az itt közölt sorrendben az első kiadvány belső tábláján olvasható a tulajdonos jelmondata, mely visszaköszön legtöbb kötetében nagyjából ebben a formában: „Deus est spes et fortitudo mea, auxilium in tribulationibus. Stephan. Szent-Péteri. 1672. 25. Jun. Praeclara mihi supellex, Const. Tall. 2. Cui non invenias equivalens pretium.”

- 2) Johannes MEZŐLAKI P[AP]., *Disputatio Theologica Anti-Papistica. De Genuina ac Triumphante Religionis Reformatae Orthodoxia*, Sub Praes. Nicolai Arnoldi, Franekeræ, Johannis Wellens, 1666, 4° (RMK III, 2328).
Helye: Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára, jelzete: RMK 359–373 (18 részes kolligátum, 1642–1687 közötti kiadványokkal).
Beszerzés: 1690 előtt; köttetés: 1690.
- 3) LISZNYAI K. Pál, *Professionum Scholasticarum*, pars 1, Debrecini, apud Viduam Johannis Rosnyai, 1683 (RMK II, 1519); coll. p. 2, Debrecini, P. Kassai, 1687 (RMK II, 1609); coll. p. 3, Debrecini, P. Kassai, 1690 (RMK II, 1658)
Helye: Sárospataki Református Kollégium Nagykönyvtára, jelzete: L 559
Beszerzés: 1690.

A Lisznyai-kötet belső tábláján olvasható Sajószentpéteri István ismert jelmondata, a beszerzés éve és a kötet ára, melyet jóval ára felett becsült: „Deus est fortitudo mea, auxilium autem in tribulationibus. Stephan. Szent-Péteri. 1690. Chara haec mihi supellex. Const. uno aureo, denariis 36 minus. Cui non invenias aequivalens pretium.” A könyvet több 18. század

¹ CSORBA DÁVID: A Sajószentpéteri-család fennmaradt könyvei. In: Ki nem száradó Patak. Győri István tiszteletére. Szerk.: Enghy Sándor. Sárospatak, 2014. 431–447. p.

közepi tulajdonos után,² az ismert pataki könyvtáros, Szombathi János bevételezte egy újabb tulajdonostól a kollégium könyvtárának állományába, ahol jelenleg is található. „Collegii Bthecae Colleg. Ref. S. Patak, Ao. 1795. a Btheca q[uon]dam Beleznaian. Notante Joan. Szombathi. mp.”. A címlap alja levágva, az itt valószínűsített tulajdonosi bejegyzéssel együtt. A hátsó táblán olvasható textus bejegyzés (a francia teológus Jean Prideaux művére, ld. Prideaux, Lect 11., p. 157.) még az első tulajdonos kéznyomát jelzi.

Ezt a kötetet biztosan olvasta a tulajdonosa, ugyanis az első kötetének datálása ennek a bibliai szemléletnek a talaján áll: a *Hangos trombita* (1698) című prédikációjának az utolsó sora egy záróformulát ad („Anno Mundi creati 5620. Epochæ Christianæ. 1682. patientiæ Sanctorum in Ungaria 10. ætatis meæ 27. currente.”),³ ez pedig ebben a formában található meg Lisznyai 1683-as művében több helyen is.⁴ Ne tévessze meg a figyelmes olvasót az évszám: Sajószentpéteri István 1682-re elkészítette és lezárta a kötetét ezzel a formulával, de az – eddig ismeretlen okok folytán – csak 16 évvel később jelenhetett meg. S ekkor pedig a szerző érdekes módon nem változtatott a datálásokon: az előszót a szerző szentmihályi lelkészként szignózta csak az év jelölésével, a cenzori Approbatio dátuma pedig 1698. márc. 13., a szöveg zárósoraiban megmaradt a 16 évvel korábbi jelölés („concepi [K]jevini Cumania”, azaz ekkor még türkevei lelkész volt). A debreceni történelem-tanár 1679-től oktatott az intézményben, ebben az évben volt a lelkészi avatása Sajószentpéterinek, aki innentől csak közvetve juthatott hozzá Lisznyai művéhez. Feltehetően azonban legkésőbb 1682-ben találkozhattak össze megint, amikor mindketten a debreceni nyomdánál terveztek megjelentetni egy-egy kiadványt. Lisznyaié a következő évben meg is jelent, idős Köleséri Sámuel vagy Csúzi Cseh Jakab műveivel együtt,⁵ de a kevei lelkészé nem. Figyelmetlenségből vagy más okból, de a sokkal később kiadott kötet szövegében benne maradt az 1682-es datálás.

- 4) *Sympathia memoriae nominis Michaelis Köleséri, Puelli (...) ad magna quaeque natissimi*, Debrecini, Rosnyai, 1679, 4° (RMK II, 1443).

Helye: Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára, jelzete: RMK 195–205 (11 részes kolligátum, 1679–1705 közötti kiadványokkal)

Beszerezés: 1705 előtt.

A Szentpéteri név és család elterjedtségét mutatja, hogy számos ilyen nevű könyvtulajdonostól került kötet a pataki könyvtárba. Korábbi tanulmányomban már jeleztem, hogy találtam két kötetet, amelyek valamelyik Sajószentpéteri Jánoshoz tartoztak,⁶ illetve kéziratos könyvmásolatot, mely

² A következő possessorbejegyzéseket olvasni ugyanitt: „Stephani Kolozsvári Comp. die 22. Nov. Anni 1740”; „Josephi N. Dáncsházj. comp. Debr. 24a Apr. [1]742. Mar 6.”.

³ SAJÓSZENTPÉTERI ISTVÁN: *Hangos trombita*. Debrecen, 1698. (RMK I, 1521.) 18v.

⁴ LISZNYAI K. PÁL: *Professionum Scholasticarum. Pars 1.* Debrecini, 1683. (RMK II, 1519.) A1v.

⁵ RMK I, 1274; 1281–82.

⁶ Sárospataki Református Kollégium Nagykönyvtára, jelzeteik: M 531, RMK 317.

az egyik Szentpéteri-családon belül öröklődött.⁷ Előkerült ezenfelül két kötet egy (vagy két) Sajószentpéteri Istvántól. Az egyik kötet tulajdonosa kortársa volt a fenti hasonló nevű lelkésznek (sőt akár a fia is lehetne), annyi bizonyos, hogy más szimbólumot, jelmondatot használt (Zsolt 119,71 héberül).⁸ Ez a lelkész Patakon 1714-ben szerezte be a teológiai témájú kötetet, mely a svájci észszerű ortodoxia kálvinista képviselőjének, Turretinusnak, a predestináció újraértelmezéséről szóló 1696-os műve, mellékletként pedig Pictetnek a szerzőt parentáló beszéde található.⁹ A pataki diáklisztákon több személy is szerepel ezen a néven ekkortájt: 1706. május 31-én és 1711. február 25-én is Patakon lett tógátus egy-egy ilyen nevű ember, többet róluk nem tudunk, s így nem azonosítható, hogy melyikük kötetéről van szó.¹⁰ A másik hasonló nevű személyről nem tudni semmit: csak a nevét hagyta fenn egy Pápai Páriz-kötet szennylapján.¹¹ Annyi bizonyos, hogy ennek a személynek a kézírása egyik előző névrokonával sem mutat egyezést. Ennek a kötetnek van azonban egy sokkal ismertebb tulajdonosa: az első belső táblán levakarva, alig kiolvasható módon találjuk meg a 17. századi debreceni püspök, Nógrádi Mátyás fiának a bejegyzését: „...Benedi[cti] P. No[gradi] ex donatione Clarissimi [Do]mini Authoris, [16]84. die 22. Maji. Mp.”. Azaz Pápai Páriz Ferencnek személyes szerzői adományából került ez a kötet Nógrádi Benedek kezébe rögtön a könyv megjelenését követően.

A fenti Szentpéteri Istvánokon kívül akad még egy Szentpéteri József nevű könyvtulajdonos is (1766).¹² Végül a pataki könyvtár 19. századi jókedvű adakozója volt valamelyik ilyen nevet viselő család egyik kései leszármazottja, Szentpéteri Sámuel, akitől 25 olyan kötet került a könyvtárba, amelyek mind a 18. század előtti régi könyves állományhoz tartoznak, s nagy részben az RMK–RMNY adattárát gyarapítják.¹³ Ezeket az adatokat a pataki könyvtár Czegle Imre által elkezdett possessor-katalógusa tartja nyilván.

(Csorba Dávid)

⁷ Uo., Kt. 683.

⁸ Uo., A 403–404. TURRETINUS, FRANCISCUS: Institutio Theologiae elencticae. 1–2 vol., Lugd. B., Haring, Tr. Rh., Voskuyl, 1696. coll. PICTET, BENEDICTUS: Benedicta memoria Francisci Turretini, Oratio parentalia. (1687. 11. 11.) In: Uo. 1. vol., 5§2r–8§2v.

⁹ Az első kötet első előzéklapjának rectóján: „Ex libris Stephanus Sz. Péteri [lekarva, föléírva: Nicolai Dapsy] Anno 1714. comparavit Saros Patakinii in Ill. Coll. Refor. Constat totum operum flor. Hungarici 12. Symbolum Psal. 119:71 [héberül]”, szintúgy a második kötet élén ugyanott: „Ex libris Stephanus Sz. Péteri Anno 1714 Comparantis. Symb. Psal. 119:71 [héberül]”.

¹⁰ HÖRCSIK RICHÁRD: A Sárospataki Református Kollégium diákjai, 1617–1777. Sajtó alá rend.: Dienes Dénes, Sárospatak, 1998. 210., 215. p.

¹¹ Pápai Páriz Ferenc *Rudus rediviuma* (RMK II, 1554) egyik debreceni példányának, mely a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárában található (jelzete: RMK 85) az első előzéklapjának rectóján áll a bejegyzés: „Steph. Sz. Péteri”.

¹² Sárospataki Református Kollégium Nagykönyvtára, jelzete: L 641.

¹³ Uo., jelzeteik: C 348, N 5, 18, P 9, 22, 26–28, 35, 39, 48, 58, 59, R 9, 24, 47, 48, 57, 67, 112, RMK II, 612, 1043, 1063, 1071, 1130.